

Inserati se sprejemajo in velja trislopnost vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " — "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Lingovih ulicah št. 7.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

1878.

Staro leto smo pokopali! Radi, prav radi se poslovimo od njega, ter z nado gledamo na novo leto, od katerega si boljših časov obehamo. Radi se poslovimo od starega leta, smo rekli, in to po pravici, kajti za nas slovenske časnikarje je bilo preteklo leto hudo leto. Naš list je bil tolikrat konfisciran, da se že nismo več čudili, kedar ga je ta osoda zadela, ampak čudili smo se, kedar ga ni. Prašali smo svojo vest, ali smo res taki malopridneži, pa ta nam tega ni očitala. Prišli smo pred porotnike, pa tudi ti so enoglasno spoznali, da javnega miru ne kalimo, da ne hujskamo in dražimo, kakor je govorila obtožba, in kakor govori tisti paragraf, po katerem se vse naše konfiskacije potrdijo. §. 15. državnih osnovnih postav pravi, da ima vsak državljani pravico, svoje misli pismeno ali ustmeno v postavnih mejah izraževati. Pomen vstavnega življenja je pa ravno ta, da ljudstvo skupno vlada z višim vladarjem, in da je ministerstvo le izvrševatelj ljudske volje, ter državnemu zboru, to je ljudskim zastopnikom odgovorno. Če je pa vlada po konstitucionalnih načelih le izvrševatelj, in takorekoč služabnik ljudskih želja, potem je pač jasno, da je dovoljeno kritizirati vladine naredbe. Iz tega vzroka je tedaj tiskovna svoboda eden prvih pogojev vstavnega življenja.

Če se pa ozremo na naše razmere, videli bomo takoj, da pri nas ni pravega vstavnega življenja. Niti ljudstvo, niti državniki nima prave razumnosti za to. Možje, katerim je

dana naloga, izvrševati vstavne zakone, bili so večidel odgojeni še v časih absolutizma; zato se jim vsaka opozicija zdi nepostavna! In vendar je slavni angleški minister Pitt rekel, da bi si sam naredil opozicijo, ko bi je ne imel. Naši državniki so pa tako rahločutni, da ne trpé nobene graje, da ne morejo prenašati nobene kritike, in po svojih listih hude levite beró vsaki opoziciji. Ali pa ni to nekako znamenje slabosti? Nam se od liberalne strani očita, da kalimo javni mir, če zahtevamo, naj se vstava zvesto spolnuje, če zahtevamo, da naj se §. 19 temeljnih postav že enkrat vresniči, če zahtevamo tiskovno svobodo in druge vstavne pravice. Kedaj in kje se je v vstavni deželah tisti smatral za rogovileža in puntarja, ki se je skliceval na postavo in le na postavo?

Nadalje nas naši nasprotniki imajo za veleizdajalce, ker se ne skladamo s sedanjim dualizmom, in ker vidimo v federalizmu boljše politično sistemo! Prej ko dualizem, bil je centralizem, in iz dualizma zna postati federalizem; takó se sisteme spreminjajo, država pa ostane. Ni tedaj sovražnik vstave tisti, ki zahteva njeno spremembo, kakor gospodar ni sovražnik svoje hiše, če jo pusti prezidati in predelati, kakor njegovim potrebam bolje ugaja. Vsaka vstava, ki hoče biti resnična, nastala je iz ljudske volje, in mora biti vredjena po ljudskih potrebah. Če si pa ljudstvo vstavo dela, potem jo sme ljudstvo tudi spremeniti po svoji volji. Tudi naša avstrijska vstav se je že večkrat spremenila in se bo spreminjala

še tako dolgo, dokler ne bode vsem narodom všeč. Po kakih vstavni nazorih se tedaj pregrešajo listi, ki govorijo za spremembo sedanje sisteme??

Naši nasprotniki, Madjari in naši Turki, imajo nas nadalje za veleizdajalce, ker simpatiziramo z Rusi, in smo v tem oziru složni z mnenjem našega ljudstva. Mi mislimo, da nam ne more biti na sramoto, če govorimo takó, kakor naš narod misli in čuti. Kaj mi moremo za to, da naš narod Turkov ne mara? Mi mu tega mnenja nismo vcepili. Sovražstvo do Turka ne izvira iz naših vvodnih člankov, ampak Turki sami so si ta spomin v naši deželi priskrbeli, ko so ropaje, požigaje, skrunjevale in vse mogoče grozovitnosti doprinašaje pustili z ognjem in mečem naše pokrajine. Mi zaradi tega Avstriji nismo nezvesti, ampak le obžalujemo, da se Avstrija ni pridružila Rusiji pri svetem boji, in kakor sedaj Rusom želimo zmago, enako bi jo še bolj prisrčno želeli naši armadi, če bi se s Turkom vojskovala.

Tako smo menda dosti jasno dokazali, da nam naši nasprotniki krivico delajo, ter se nadejamo, da se bo ta burja v novem letu nekoliko polegla, in da bodo naši protivniki z nami milejši ravnali, ker se imajo priliko prepričati, da nič protipostavnega ne zahtevamo in da se žrtvujemo le za dobro reč!

Pa tudi naše ljudstvo, smo rekli, nima razumnosti za vstavne pravice; ono še vedno misli, da živi pod absolutno vlado, in da proti naredbam vladnih organov ni nobenega ugovora. Če mi potem naše ljudstvo podučujemo,

Zgodovina českega vstanka l. 1618.

To je naslov izvrstnemu zgodovinskemu delu, katero izdaja slavni pisatelj Anton Gindely. Sedaj je izšel 336 strani obsegajoči 8. zvezek II. dela. V predgovoru k temu zvezku pravi pisatelj, da se mu je nadaljevanje drugega dela nekoliko zakasnilo, ker je imel dosti opraviti s pregledovanjem in pretresovanjem številnih listin, katerih si je nabral po različnih evropskih arhivih. Dalje pravi, da se opira ta njegova zgodovina na 5—6000 listin, ki se še do sedaj niso nikjer rabile. Potem misli učeni pisatelj nadaljevati tridesetletno vojsko, katero upa končati v petih ali šestih letih.

Tridesetletna vojska je bila s svojo predigro in koncem dosedaj priljubljena tvarina, v kateri je zamogel vsak nedospelec kakor v kalnej vodi ribe loviti. Morda ni v celej česke zgodovini, ne izvzemši husitske, nijedne dobe, katere bi se bila neka vrsta pisateljev tako posluževala kakor te dobe. Pisalo in govorilo se je, kakor pravi Nemeč, na višnjeve, rudeč in črn način ali zmerom le o tem, kako so Rim in Jezuitje ubijali česki narod in to tem bolj, ker je bila ta doba precej zelo zagrjnena s plaščem zgodovinske teme. Najprvo so se začeli Nemci prebujevati iz zgodovinskih pred-

sodkov in blodnje o tridesetletni vojski. Sedaj se pa začena svetliti tudi na Českem. Palacky in Gindely sta prižgala bakljo in razsvetlila česko temno in žalostno preteklost. Kakor katoličani se moramo v tem oziru le veseliti, da branita katoliško cerkev na Českem dva moža, katerih jeden še katoličan ni bil in katerih drugi po rodu ni Čeh. Iz velezanimivega obravnavanja českega povstanka se je vsak čitatel lahko prepričal, da ni bila katoliška stranka tisti faktor, ki je na Českem toliko bed in nesreč provzročil, ampak njej nasprotna protestantska. Te resnice so se seveda katoličani že zdavno zavedali, ali dogma je bila še do sedaj, da je Rim zakrivil pogubo domovine.

Sedemnajsti in osemnajsti vek lahko primerjamo v zgodovinskem oziru mlakuži na javnem kraju, kjer sme vsak pobalin po njej brodirati in memoídoče ometavati z blatom, kolikor ga je volja. Ali Gindely je napeljal v to česko mlakužo vire žive vode in je oskrbel potrebni odvod, tako da se vidi sedaj že jasno na dno, in obraz česke preteklosti se vidi kakor v zrkalu. Različne pravljice o rimskih intrigah in o nečloveške neusmiljenosti Ferdinanda II. so zginile v čistej vodi. Marsikateri pikanten dogodek, ki se je s posebno ljubeznijo gojil v šoli, se bo moral sedaj opustiti. Ferdinandov značaj se je poka-

zal v čisto drugej in sicer mnogo plemenitejšej svetlobi, kar priznavajo še celo česki svobodomiselniki listi. Iz kratka: če pozdravlja radostno celi česki narod Gindelyjevo delo, priznavati ga morajo še tambolj česki katoličani, ker snema s cerkve stoletno nezasluzeno sramoto in kaže v popolnej nagoti njene zaničevalce in škodovalce. Da se pa slovenski čitatelji o rečenem nekoliko prepričajo, jim hočem tu podati v prevodu nekatere vrstice iz tega preimenitnega dela.

„Potem je Friderik (kterega so bili vstajški stanovi po odstavljenji Ferdinanda II. izvolili za českega kralja) vpeljeval v Pragi kalvinsko reformacijo; s tem neprevidnim dejanjem pa ni le kačil katoličanov, katerih tako ni mogel pridobiti, ampak tudi protestante, kateri so kalvince skoraj prav tako sovražili kakor katoličane. Friderikovi svetovalci niso pomislili, da se vnanje nevarnosti ne smejo poviševati z notranjimi razpori in so tako podpirali svojega gospoda na strmej poti, mesto da bi ga bili zadrževali.

Podnet k omenjeni reformaciji so dali kalvinisti iz družine falskega grofa. Ti so sprevideali, da ima božja služba českih protestantov še mnogo tacega na sebi, kar spominja na katoliško cerkev in so dokazovali, kako je po-

kake pravice da ima po vstavi, če mu kažemo paragraf 19, kateri vsem narodom zagotavlja jezikovo ravnopravnost, in če mu svetujemo, naj se poslužuje te vstavne pravice, kedo nam sme očitati, da hujskamo in dražimo, ali da kalimo javni mir in red?

Ali mar s tem, da ljudstvo podučujemo, kake pravice da ima po postavi, da mu postave razkladamo in mu svetujemo, naj se teh postav strogo drži, s tem kalimo javni mir! s tem hujskamo in dražimo! Tako vsaj trdijo naši nasprotniki!

Pa odvraimo svoj pogled od naših žalostnih razmer, in veselimo se novega leta, ker bo, kakor upamo, našim južnim bratom prineslo svobodo in dolgo zaželjeno odrešenje iz krutega jarma turškega. Oni bodo leto 1878 z zlatimi črkami zapisali v svojo zgodovino, ker na to leto so morali čakati celih 500 let! Dobro došlo tedaj tudi nam srečno leto 1878, in da bi se tudi nam vsem skazalo za srečno in veselo!

Našim čitateljem želimo vse dobro za novo leto, in z njimi vred celemu narodu slovenskemu, in celej cerkvi katoliški! Naj naši prijatelji še zanaprej blagovoljno podpisajo z nabiranjem naročnikov in z dopisovanjem.

Mi pa bodemo tudi skušali vsem bralcem vstreči, ako nam Bog podeli ljubo zdravje. Toraj še enkrat: srečno novo leto!

Angleško ropotanje.

Prazniki so nam prinesli novico, da hoče Angleška med Rusijo in Turčijo posredovati zaradi sklenitve miru. Da bi bilo to posredovanje tem zdatneje, se Angleška oborožuje; ministerstvo je bojda vprašalo tovarno v Wolwiche, koliko topov da je gotovih in koliko si jih upajo na mesec narediti? Tudi od drugodi se potrjuje, da ima Anglija nekaj v mislih, da se oborožuje. Vprašanje je samo, zoper koga? Mogoče, da je tudi to ropotanje angleško le slepo, da je le demonstracija. Če je demonstracija za Angleže same, katerim se ima s tem dokazati, da angleška vlada

trebno, da bi se izvedla daljša reformacija. Ta nepredvidna gorečnost je pa ostala skrivnost enakomiselnih Čehov, tako da ni zvedlo ljudstvo ničesar, in je imelo kralja še zmerom za spozaovalca svoje vere. To mišljenje je pa kmalu prenehalo, ko je kralj, hoteč prejeti na prvi božični dan sv. obhajilo, zaukazal iz cerkve sv. Vida odpraviti vse „znake nevere“. Kdo je bil neposredni vzrok tega ravnanja, ni popolno razvidno. Če se sme verjeti poročilom iz katoliških krogov, je Friderik sam od sebe zaukazal cerkveno očiščenje. To kraljevo ravnanje se pa tolmači še tudi na drugi način, kateri se nam zdi pri pasivnem kraljevem značaju veliko verjetnejši. Grof Thurn bivši v Pragi za časa bolezni svoje žene, je boje kralju očital „očiščenje“ cerkve, na kar je ta odgovoril, da je to učinil le zategadelj, ker so ga naganjali njegovi česki svetovalci. Krivda bi bila tedaj na Roupovškem in Budovci in ta dva sta se dogovorila o tem tudi z dvornim pridigarjem Skultetom in z nekaterimi svetovalci falskega grofa. Naj je že to tako ali drugač, dovoljenje ali ukaz kraljev, da se cerkev oropa vsega notranjega kinča, se je imel izvesti kolikor moč natančno in 21. decembra se je imelo pričeti to očiščevanje.

(Dalje sledi.)

zmirom vestno čuje nad interesi države, potem jo pustimo veljati, čeravno se nam zdi nepotrebna; če pa misli angleška vlada s takimi demonstracijami Rusijo strašiti, potem se jako moti, ker ta se po nobenem načinu od svojega cilja odvrniti ne bo dala, in angleški strah pušča Ruse čisto mirne in hladne, saj celó turkoljubni „Pester Lloyd“ zagotavlja, da je Rusija že davno pripravljena na to, da jej Anglija ali Avstrija, ali pa obé skupaj vojsko napoveste! — Ker smo pri Angležih že navajeni, da skozi dve leti zmirom ropotajo, nazadnje pa vendar le pusté dogodkom svoj tek, tudi sedaj ne moremo prav verjeti, da bi bilo angleško ropotanje resno in premišljeno. In če Angleška res v akcijo stopi, potem še ne verjamemo, da bo šla zoper Rusijo, bolj verjetno je, da si bo podjarmila Egipt, ali da bo dobila otok Kandijo, kakor se že v obče pripoveduje, in kakor nekteri angleški listi naravnost zahtevajo. Angleži dobro vedó, da se z Rusom ni prijetno tepsti, za Turka jim pa tudi nič ni, njim je le za to, da jim Rusi ne prevzamejo kupčije v Aziji, bojé se za Indijo, da bi jim tiste kdo ne vzel. Nova pot v Indijo je zdaj skozi sueški prekop, zato so lani nakupili vse akcije tega podvzetja, ki je bilo početkom v francozkih rokah, in sedaj je ta prekop že njihov. Ker pa gre ta prekop skozi Egipt, zato si hočejo pridobiti še vrhovno oblast nad egiptovsko deželo, da bi jim potem nihče ne mogel zapreti poti v Indijo. Ko bodo pa Angleži sprevideli, da Turku ni več pomagati, zapustili ga bodo, ter ga bodo pomagali še oropati in si toliko njegovega imetja vzeti, kolikor ga bodo ravno mogli. Tako delajo sebični prijatelji; in turkoljubi naj toraj svojih nad nikar ne stavljajo na Anglijo!

Od strani ruske se Angleži zaradi Egipta nemajo posebno velikega nasprotovanja bati, in ruski list „Golos“ (glas) piše: „Na Egiptu nam Rusom ni nič ležeče, naj ga vzamejo Angleži; če nam Angleži ne bodo nasprotovali, tudi mi njim ne bomo v egiptovskem prašanji; drugače pa je z Italijo, Francozko in Nemčijo, katere ne bodo rade gledale, da bi si Anglija osvojila vso oblast na sredozemskem morji; te vlasti znajo Angležem prej nasprotovati, nego mi.“

Vidi se toraj, da ni ravno nemogoče, da se Anglija z Rusijo pogodi, in kedar lakomaa Angleška med turške sovražnike stopi, potem je za Turke še mnogo slabše, nego sedaj; kajti Rus jim hoče vzeti samo kristjanske dežele, Angleži pa jim bodo vzeli Egipt in morda še nekatere otoke. In po zgledu Angležev bodo hoteli potem tudi drugi kaj dobiti, Francozi nemara Tunis, Lahi Tripolis in Albanijo, Nemčija nekaj otokov in kos pomorja v Mali Aziji, itd., — in turško cesarstvo se bo na ta način še le prav do drobnega raztrgalo.

Tudi za splošni mir bi bilo angleško vtikovanje jako nevarno, ker znajo iz njega nastati velike prekucije ne samo na vzhodu, ampak po celi Evropi. Pri splošni zmešnjavi, ki bi nastala pri tem, prišla bi v tek različna evropska vprašanja, in vsaka vlast bi mislila, da je prišel ugodni trenutek, da izvrši svoje skrivne želje. Tako je znano, da Italija preži po južnih Tirolah. Tudi v Nemčiji se oglašajo čudne želje. Tako piše nek Prus, da zna sedaj priti ugodni čas, da Prusija stori to, kar je leta 1866 opustila, in da si vzame saksonsko kraljestvo! Saksonski kralj je namreč obdržal svoje kraljestvo, čeravno se je leta 1866 z Avstrijo proti Prusom bojeval. Prusom je sedaj žal, da mu kraljestva niso popolnoma vzeli, kakor hanoveranskemu kralju, in to hočejo

sedaj izvršiti. Nekteri verujejo pa na še bolj radikalno spremembo, ter mislijo, da bo Prusija to priložnost obče zmešnjave porabila, ter Avstriji vzela vse nemške(?) dežele noter do Trsta, ter bo Avstrijo prisilila, naj se odškoduje na slovanskem jugu! Najnevarnejši je tedaj položaj za Avstrijo. Če jo Madjari spravijo na tisto pot, kamor merijo njihove želje, namreč v nasprotje in vojsko zoper Rusijo in Nemčijo, potem jo ženejo morda v popolen pogin, ker opraviti bi imela s tremi sovražniki, z Rusijo, Prusijo in Italijo. Pri čem da smo s Francozko, tega pač za gotovo ne vemo, toliko pa se kaže, da se ona ne misli vtikati ne na to, ne na uno stran.

Razvidno je tedaj, da se zna vneti iz vzhodnega vprašanja velika evropska vojska, in ker diplomati to še bolje vedo kakor priprosti ljudje, za to so se tolikanj bali vtikati se v vzhodno vprašanje in zato je bilo vse veselo, ko se je vsaj to doseglo, da se je rusko-turška vojska omejila. — Angleško vtikanje pa utegne bojni plamen razpihati po celej Evropi, in kakor so Angleži to vojsko prouzročili, ker niso hoteli podpisati berlinske spomenice, in so Turka k upornosti podpihivali, tako se kaže, da hočejo tudi Angleži obče-evropsko vojsko prouzročiti s svojim neugodnim in nespametnim posredovanjem.

Z bojišča

ni nobenih posebnih novic. Vreme je jako neugodno, sneg velik, Donava pa tako narastla, da je odnesla vse mostove med Rumunijo in Bulgarijo. Ker je tudi prevaževanje z ladjami jako nevarno, je dovaževanje živeža za rusko armado silno težavno. Vrh tega nastal je tako hud mrz, da je neko noč zmrznilo 1200 mož. Vsled tega je vojevanje po večem prenehalo, le manjši oddelki se prehajajo sem ter tje. Posebno težaven je prehod čez Balkan, pri katerem so morali Rusi na ramah nesti topove. Ker se Turki niso nadejali, da bi Rusi pri takem vremenu in tako slabih potih naprej silili, so bili od napada ruskega med Arabkonakom in Sofijo jako iznenadeni in se jim niso mogli dosti ustavljati. Ruski konjiki so že na potu proti Sofiji, kjer so se zedinili z oddelkom Srbov. Grško in slovansko prebivalstvo se je iz Sofije umaknilo in le oboroženi muhamedani pa turška posadka so tam ostali.

Pri Pirotu bil je 27. dec. boj med Srbi in Turki. Pri naskoku na pirotске šance so Srbi boje dobili 23 topov, 1000 pušk in 50 vjetnikov.

Muktar paša se je v Aziji umaknil iz Erzeruma proti Trapezuntu in odide v Carigrad. Erzerum bosta branila Ismail Hakki in Faizi paša; oddelek turške vojske pa se zbira pri Baibartu za Erzerumom. Angleška vlada je skušala posredovati med Turčijo in Rusijo, pa Gorčakov je dotično ponudbo blagovoljno odbil, ker se boste Rusija in Turčija razumele same brez kakega posredovanja. Premirje bi bila Rusija pripravljena skleniti pod sledečimi pogoji: 1. Da se odpro Dardanele; 2. da Rumunija postane samostojna; 3. da se Bulgarom dovoli v konferenciji načrtana samostalnost, 4. da se vrvnajo ruske meje v Aziji. Glede Srbov in Črnogorcev bi se dogovorili pri sklepanju miru. Več vnanjih poročnikov je turški vladi svetovalo sprejeti te pogoje, in kakor „Corr. Havas“ poroča iz Carigrada 1. t. m., je ministerski svet sklenil to storiti.

Politični pregled.

V Ljubljani, 2. januarja.

Avstrijske dežele.

Začasno podaljšanje dosedanje pogodbe med Cislo in Translo se je s 1. januarjem pričelo. Se bode pa li v treh mescih za trdno sklenila nova pogodba, ali se bode morala dosedanja zepet še podaljšati, tega sedaj nihče ne more uganiti.

Ogerski minister Tisza je bil te dni v Berolinu. Eni pravijo, da je skušal tam v imenu rojaka svojega Andrassyja nemško vlado odvrniti od Rusije in jo tesneje zvezati z Avstrijo, eni zopet trdijo, da njegovo popotovanje ni imelo nobenega političnega namena in da je obiskal le svojega sina, ki tam študira, eni pa celo govoré, da ministerski predsednik ogerski še v Berolinu ni bil, ampak le nekdanji kupčijski minister ogerski L. Tisza. Gotovo je le to, da je bil ministerski predsednik res v Berolinu, od koder se je danes vrnil v Budapešto. — Grof Andrassy je dobil od cesarja red zlatega runa.

Poreški deželni zbor ni hotel pritrđiti, da bi bila dežela prevzela poroštvo za neko od malo-lošinjskih brodarjev nameravano posojilo. Pravijo, da bode zborovanje zdaj prenehalo in se še le takrat zopet nadaljevalo, ko se bodo sklicali tudi deželni zbori drugih dežel.

V hrvatskem saboru je 30. t. m. Folnegovič bana interpeliral, je li že kaj pripravil glede ponovljenja pogodbe med Hrvatsko in Ogersko.

Vnanje države.

Papež so v konzistoriji 31. decembra izročili 5 kardinalom klobuke in imenovali več novih škofov. Božične dni in v praznik sv. Janeza pa so sprejeli več deputacij, ki so jim čestitale k praznikom in njihovem godu. To najbolj jasno priča, da zdravje sv. Očeta ni tako slabo, kakor čivkajo liberalni listi.

Italijanski kralj je Melagria imenoval za državnega ministra. — Gambetta je 30. dec. došel v Rim ter obiskal ministra Depretisa, pri katerem se je še čez eno uro mudil.

Angleški admiral je zaukazal, da se morajo do 16. t. m. dovršiti poprave vsih ladij kanalskega brodovja. — Ker se med Kafri v južni Afriki kaže velika razdraženost proti angleški gosposki, dobil je 90. polk povelje, da mora nemudoma tje odjadrati. — Te dni sta se v Londonu vršila dva ljudska tabora, eden Rusom prijazen, eden pa sovražen. Zarad silnega ropota in šumenja, govorov ni bilo razumeti. Naposled se je pričel pretep, pri katerem je morala policija posredovati. Protiruski tabor je sklenil vlado podpirati, če bi se ji vojska zdela potrebna in ministru Beaconsfieldu v tem smislu izročiti posebno adresno.

Izvirni dopisi.

Iz Černomelja, 21. dec. (Mesto razsvitljeno!) Mali od hribov in Kolpe obdani belo-kranjski narodič je že dostikrat pri volitvenih bitkah pokazal, da je zvest Avstrijanec, ker se je pod geslom za vero, dom in carja na polji za razvitek narodnosti večidel enoglasno bojeval. Nobene sladke obljube, in noben strah sile ga ni zadrževal, zato sme ta mali narodič ponosen biti, da je belokranjska duša bela duša, katera če je ravno revna in od vsih strani pritiskana, nobenega madeža saj dolgo ne trpi. Samo ob sebi se pa razume, da narboljše zrno ni brez smeti; kdor je naroden, je za dom in tudi za vlado otca, ker nobena hiša brez gospodarja ne more biti. Večina avstrijskih narodov je kristjanska, vla-

dajoča hiša tudi, zato nas pa veseli, da je križ nad polmeseccem prevladal; pal je Osman paša, Plevna je oteta. Mnogobrojni telegrami o imenovanem padcu so nam dali povod, da smo se tudi mi v našem glavnem varožu veselili in sinoči mestice razsvitlili ter kres zažgali pri nekdanji komenski kašči, zdaj pri kapeli sv. Jožefa, in z možnarji streljali. Razsvetljene so bile vse hiše kar je le mogoče bilo, celo na mostu v ločki občini, samo tista bivališča niso bila razsvetljena, v katerih c. k. vradniki bivajo. Ne znam ali iz antipatije ali iz strahu ne.

Okoli kresa se je zbrala velika množica ljudstva, katero je bilo tudi v ta namen drva in smodnik pripravilo. Preden se je kres zakuril, hoteli so triji žandarji zabraniti to, rekoč, da jih je poslal g. okrajni glavar. Ljudstvo pa se izgovarja, da ima ustmeno dovoljenje od g. župana, pa to ni nič pomagalo. Ljudstvo se tedaj poda potem k županu, mu razjasne dogodaj in župan se poda z nekaterimi odborniki k kresu ter pové, da je on vse to dovolil, ker to spada v njegovo področje. Žandarji so tedaj odjenjali, kres se zažge, in možnarji pokajo na veliko veselje zbranega ljudstva pa tudi enega od daleč gledajočega. Vsi so se greli, tudi žandarji, kateri so na red in mir čuvali. Po kresu se ljudstvo poda pevajoč domov, odraščeni z odraščeni, mladina z mladino. Navdušenost je bila velika, in opazil sem da mladina poje pesmi časom primerne. Tako je naš narodič pokazal, da je belokranjska zemlja slovanska poleg tega krščanska, na kateri ni tal za krvoločne turške nevernike, on si je zapomnil od pradedov, kako in kaj se je tukaj počenjalo na podlagi krivoverstva. Ne bom omenjal vseh napadov osmanskih, vseh grozovitosti in moritev, ne opisoval tužnega stoka in joka doječih mater slovenskih, ne slikal žalostnih pogorišč slovenskih vasi in na stotine in stotine nečloveških činov; opomniti hočem samo na to, kar Valvazor piše in profesor Terdinova zgodovina pripoveduje. Skoraj pa i zdaj ni nič bolje pri nas, nesramni turkoljubi gledajo na vse strani, kako bi narodu in posameznemu odločnemu narodnjaku škodovali, naj si bo na časti ali na imetji; nobeno sredstvo jim ni preveč, vse porabijo. če poslednega bolezen, elementarni dogodki, in rodbinske nesreče zadenejo, ker mislijo, da ga bodo stakimi vdarci ukrotili, če ravno se zlo motijo, ker naš narodič zna potrpežljivost ceniti, in čaka vremena, v katerem bo brez maščevanja turkoljubom njihovo nesramnost očital. Njih dela so jasna pisatelju teh vrstic. Konečno omenim, da so pri razsvetljenju našega mesta bili pri g. Lavoslavu Skubicu na oknih videti napis v narodnih barvah. „Živijo Franc Josip I in Aleksander II., Plevna je naša in Osman-paša!“

Iz Sorice, 28. decembra. (Ogenj.) Ravno danes teden, od 21. do 22. t. m. imeli smo v Sorici silno hudo noč. Okoli polu enajste pred polnočjo vnela se je tukaj Ekarjeva hiša, ktere slamnata streha je bila naglo vsa v plemenu. Blizo goreče hiše sta stala kašča in hlev, na drugej strani pa sosedne hiše lesene in s slamo krite. Tužno zvonjenje je urno privabilo ljudi, ki so s snegom zavarovali, da ogenj ni uničil kašče, ki je že gorela, in hleva, ter so srečno rešili tudi hišne strope. Ob eni čez polnoč je bil ogenj zadušen. Pihal je rahei vetrič, neka zmes med gorencem in burjo, kar je menda pripomoglo, da se na nasprotni strani stoječe bližnje s slamo krite hiše niso vnele. Naj še omenim, da tako grozovitega ognja, ob enem pa tudi tako bornega gasilnega orodja

nisem še skoraj videl in ljudstvo je nenadno zadušenje ognja pripisovalo posebnej pomoči božji, ter se 24. t. m. pri posebnijšv. maši zahvalilo Bogu in sv. Florijanu, da jih je rešil silne nevarnosti. Gospodar je bil zavarovan za 400 (gld., škode pa ima nad 600 gld., toda zgorelo je tudi nekterim siromakom, gostačem, žito in tudi nekaj denarjev. Kdor bi se usmilitel teh revčkov in jim kaj podaril, storil bi jako dobro delo, zato jih vsim milosrčnim ljudem priporočamo. (Darovi naj se pošljejo g. župniku Mateju Jerebu v Sorici, pošta v Železnikih. Vred.)

Iz Bohinja, 29. decembra (Žalostni nasledki naših zmedenih gojzdnih zadev.) Mnogo pritožeb zastran gojzdnih in pašnih pravic iz našega kraja se je že vloževalo, ki so bile pa vse brez vspeha.

Prišlo je zdaj do izterjevanja škod zlasti od paše, katerih imajo nekteri posestniki plačati okoli 80 gld.

Pričelo se je eksekutivno terjanje (cenitev) teh škod, oziroma kazni, lansko leto mesca avgusta.

Slavno c. k. okrajno glavarstvo iz Radoljice je poslalo okrajnega tajnika gsp. Šori-na v Bohinj, da naj pri zadevnih posestnikih v visokosti kazni eksekutivno ceni zarubljene reči.

Res je hodil omenjeni gospod od hiše do hiše ter kmetom prigovarjal, da naj plačajo kazni in njegove stroške, ne zmenivši se dosti, kje in koliko da imajo krav. Tako je v 4 dneh za stroške nabral precej, mnogi so pa tudi kazni s stroški vred plačali, in obljubil jim je, da bodo v 14 dneh dobili pobotnice in še nekaj povračila plačanih stroškov nazaj. Že je minulo 15 mesecev od tega, in do danes ni ne duha ne sluha od pobotnic, še manj pa od denarja.

11. grudna t. l. bil je neki kmetič pri omenjenem gospodu v pisarni, ki je vso kazen z otroški vred plačal, pa je bil po vrhu še 24 ur zaprt zarad paše. Ko je opomnil, da obljubljenih pobotnic z denarjem še sedaj niso prejeli, reklo se mu je: ali mislite, da imamo samo vas v vradu? Pri večih vradih, n. pr. v Ljubljani, imajo gotovo več posla, in vendar hitro rešujejo svoje reči, gotovo tudi v Radolici z delom niso tako preobloženi, da bi ne mogli ene pobotnice z nekimi krajcarji v Bohinj poslati.

Kako nas bode obrtnijska družba z boršti odpravila, sam Bog ve; več o tem pisati ni vredno, ker je vsaka pritožba bob v steno. Pri pregledovanju zemljiš se je posestnikom iz Bitnje in Lepence kras nad vasjo vcenil za gojzd, kjer vendar ni družega kot sem ter tje kaka mala brinja in trnje. Tedaj s takim svetom se bode pošteni Bohinec odrajal, ki je nekdanj mirno in brez prepira iz gojzda dobival lesa za svoje potrebe. Kako so gojzdni čuvaji naše krave po gojzdu in fratah zapisovali, bomo drugokrat naznanili.

Domače novice.

V Ljubljani 3. decembra.

(Veselica v Čitalnici) na sv. Silvestra večer bila je jako obilno obiskovana. Dvorana je bila natlačena in občinstvo prav dobre volje. Zlasti je občno veselost zbudil „Paček“ (g. Kajzelj) s svojim komičnim petjem in plesom. (Ogenj) je bil nastal na novega leta dan zjutraj okoli treh v shrambi gospe Šulčeve, kjer suši svinjino. K sreči so ga zadušili, preden se je mogel razširiti po hiši. Le izobešeno meso in oklepi pri vratih so zelo se osmotili. G. asilci so bili menda že na nogah, še preden je čuvaj na gradu ustrelil in občinstvu naznanil pretečo nevarnost.

(Slovensko gledališče) je praznovalo 14 dni. Prva predstava v tem letu bode na sv. treh kraljev dan — 6. t. m. Predstavljala se bode izvrstna igra v 4 dejanjih „Nasledki skrivnostne prisage.“ Ob enem opozorujemo slovensko občinstvo še na eno predstavo v tem mesecu ker se bode predstavljala odlična burka v 4 oddelkih „Robert in Bertram“. Naš ženjalni kapelnik, g. Stökl, je tej burki zložil izvrstno godbo, ki bi bila vsakej opereti kinč — petja je mnogo solistom in zboru.

(Božičnica katoliške rokodelske družbe 1. t. m.) se je prav dobro obnesla. Po kratkem ogovoru veleč. kneza in škofa je sledilo pet deklamacij pa neka šaloigra in naposled tombola. Za rokodelske dečke bo enaka veselica v nedeljo 6. t. m.

(Hranišnica) je svojo dosedanjo hišo prodala za 120.000 gl. vladi, ki bode v njej združila razne računске vrade. Z Dunaja je bil te dni prišel v ta namem neki dvorni svetnik v Ljubljano, da je sklenil dotično pogodbo. Novo hranilnico bodo zidali poleg kazine in nasproti čitalnice na prostoru, kjer stoji sedaj gostilna „zur Schnalle“. Dotična pogodba z mestom, kot lastnikom omenjene hiše, mora biti do konca meseca marcija dovršena, da se bode zidanje novega poslopja na pomlad takoj pričelo. Ker mora pa v prodajo te hiše privoliti tudi deželni zbor kranjski, utegne se v ta namen po zgledu poreškega zbora sklicati nekoliko prej kakor drugi deželni zbori, za ktere se bodo vršile še le nove volitve.

(Vместovanje stolnega dekana.) Novega leta dan po veliki maši je bil slovesno vmeštovan novi stolni dekan preč. g. Jurij Volc. Rojen 1. 1805 pod Korenom na Gorenjskem, za mašnika posvečen 1. 1831 je služil g. J. Volc najprej v Loki, nato v Ljubljani stolni kaplan, potem mnogo let duhovni voditelj v knezoškofijski duhovščini, nekaj časa ravnatelj v Alojzjevišču, naposled kanonik pri stolnici (canonicus poenitentiarius, examinador prosynodalis, et ordinandorum), kot prvi obredoslovec je vredoval vse obredne knjige naše škofije (directorium, proprium sanctorum etc.); presojeval in popravljal navadne molitvene in premišljevanjske bukve, priredil „Stoletno pratiko“ od 1801—1901; dal na svetlo lastne „Pridige ob posebnih perloznostih“ 1. 1848 zv. I.; spisoval čvrste sestavke v „Zgod. Danico“ koj od njenega spočetka; vredoval po odločitvi ranjkega kneza Alojzja „Sveto Pismo“ stare in nove zaveze z razlaganjem dr. J. Fr. Alliolita neutrudljivo, sam največ poslovenil I. II. III. Bukve Mojzesove; Jozvetove; male Preroke; evangelij sv. Janeza; I. in II. list sv. Petra, sicer družih pomočnikov prestave popravljal in zboljševal, da je težavno delo pod vodstvom marljivega in modrega gospoda Jurja Volca (str. XIV. XV.) dovršilo se 1. 1856—59; največji čas je sestavljal v podobi domačega kolarja po Zg. Danici „Življenje Svetnikov“ in sedaj posebej „Življenje štirinajstih pomočnikov v sili“, kar je in bode Slovincem sploh v poduk in v mnogotero dušno korist. Kdor sedanjega gospoda dekana pozna, vé tudi, da so vseskozi mož po volji Božji, in občna je zadovoljnost, da je tolikanj čislani posebno ubogim dobrodelni domoljub na starost dobil zasluženo dostojnost z mitro in pastirsko palico v podpornjo.

(„Brencelj“ št. 9 in 10.) ki je ravnokar prišel na svitlo, je zopet poln mikavnih in zabavljivih muh. S to številko je končano 9. leto. Če je kter slovenskih listov vreden vsakovrstne podpore, je gotovo „Brencelj“ že zarad tega, ker je edini slovenski humorističen list z do-

bro zadetimi podobami in tudi Slovincem živa potreba. V vabilu na naročevanje naznanja, da bo po novem letu redno po dvakrat izhajal. Zato naj bi se naročniki podvzivali, da kmalu pošljejo naročnino, ki znaša po 3 gl. za celo leto, za pol. leta 1 gl. 50 kr. in za četrt leta 80 kr. Res malo denarja za toliko zabavo in kratek čas. Mi ga zato vsem Slovincem najtoplejše priporočamo.

(Dr. Jurij Šterbenec), doslej podvodja v knezoškofijski duhovščini, pojde v kratkem za farnega oskrbnika v Hrenovice na Notranjsko. Jako postržnega in spretnega gospoda bodi si v duhovnem pastirstvu, bodisi v domoljubnih društvih bodemo pogrešali v Ljubljani v marsikterem obziru.

(† V. C. Zupan.) Nemila smrt nam v zadnjem času pobera kaj odlične može. Pred nekaterimi leti videli smo še v tesni prijateljski zvezi Tomana, Kosta in Zupana; Tomana in Kosta ni več in sedaj je šel za njima tudi V. C. Zupan. Pač se ta z njima ne more primerjati, kar učenost, odličnost in delavnost za narod zadeva, vendar je bila njegova delavnost in značajnost taka, da zasluži mal spominek.

Rodil se je umrl v Kropi na Gorenjskem, ktera nam daje prav spoštovanja vredne može in narodnjake. Ni se dolgo šolal, poslali so ga starši kmalo za kupčijskega učenca v Ljubljano. Kar mu je vednosti primanjkovalo, to je skušal z lastno pridnostjo in marljivostjo nadomestiti. Gotovo ni dosti kupčijskih pomočnikov, ki bi proste ure tako marljivo porabili za učenje tujih jezikov kakor ranjki. Naučil se je laščine, francoščine za silo tudi angleščine. Ko je pozneje začel kupčijo na svojo roko, je bila njegova firma zelo spoštovana in znana, s svojo pridnostjo se je vsem prikupil in kupčijska zbornica je v njem imela kaj spretnega uda. Kmalu so kupci in obrtniki spoznali njegove zmožnosti in njena narodna večina ga je volila za predsednika, ktero službo je več let opravljal. Tudi društvo za bolne kupčijske pomočnike ga je volilo za svojega ravnatelja. To ga je napotilo, da je začel mnogo se pečati s kupčijskimi vednostmi in s politiko, da je mnogo popotval tudi v zunanje države — se vé, da v škodo lastne kupčije, ktero je pri tem poslovanju moral bolj zanemarjati. Delal je v občno korist, samega sebe pak je zapustil. V tem času, je kot predsednik kupčijske zbornice se posebno potegoval za gorenjsko železnico, komur so okoliščine znane, mora vediti, da on ima pri tem največi zaslugi.

Popustil je potem kupčijo, in pečal se je edino s kupčijsko politiko. Zbornica ga je volila v deželni zbor, kjer pa ni dolgo ostal; v nekterih bistvenih rečeh se z narodno večino ni strinjal, in rajši je, kot značajan mož, mandat svoj odložil, kakor da bi bil delal nasproti narodni večini in volji svojih volilcev. Marsikteri bi ga smel v tem posnemati, ki sedi v deželni in državni zbornici, akoravno dobiva nezaupnice od svojih volilcev.

Ob času, ko se je obravnavalo, ali naj se napravi čez Predil ali čez Loko v Trst železnica, se je krepko potegoval za Loko-Trst, je marsikaj govoril in pisal o dolenski železnici, in pečal se s tem toliko, da je železnica postala njemu stalna misel (fixe Idee.) Zadnji čas je obračal svojo pozornost na avstrijske kupčijske obravnave z zunanjimi državami in je spisal o tej zadevi tri brošure: Schutz der heimischen Arbeit 1869; Reflexionen, in še v bolezni: Ueber Oesterreichs Volkswirtschaft. Vsi njegovi spisi kažejo, da je bil v tej reči res strokovnjak.

Bolehal je celo leto; zadnje tedne je bo-

lezen nevarna postala; v nedeljo 23. dec. ga je, previdenega s sv. zakramenti, smrt rešila žalostnega življenja, ker zadnji čas mu sreča ni bila mila v nobenem oziru. Potrt na duhu in na telesu se je preselil v večnost. Čitalniški pevci so mu pri pogrebu 25. t. m. zapeli pred hišo in na grobu, in tako je tudi čitalnica častila njega, ki je bil eden njenih prvih ustanoviteljev. Naj v miru počiva!

Š.

Razne reči.

— † Č. g. Franc Zadnikar dnhoven tržaške škofije, sedaj v pokoji v Radomljah pri Kamniku je 2. t. m. v 68. letu svoje starosti po dolgi bolezni umrl. R. I. P.

— „Edinost“, v Trstu bode tudi naprej še izhajala. List se krepko in nevstrušljivo bori za pravico naroda slovenskega, ktere ravno tržaški lahoni brezozirno z nogami tepajo. Zato pač zasluži obilne podpore tudi od Slovencev izvan Trsta, kerim mora biti vse na tem ležeče, da se slovenski živelj ob begovih peneče Adrije ohrani in da te silno važne pokrajine ne požre italijanski zmaj. Naši vrlji okoličani, kterih je 40.000, se krepko ustavljajo italijanskim nakanom, vendar pa sami ne morejo vsega in preti jim silna nevarnost, če jim sosedni bratie ne priskočijo na pomoč ter jih ne podpirajo. „Edinost“ izhaja vsako drugo soboto in velja za celo leto po pošti prejemana 2 gl. 40 kr., za pol leta 1 gl. 20 kr., za četrt leta pa 70 kr.

Listnica opravištva.

Č. g. S. G. kipl. s R. Poslano prijeli. Vpisali za preteklo leto 2.50, za l. 1877 pa 5 gl.

Č. g. A. Ž. kapl. v H. Poslano prijeli; prosimo še za četrt leta.

Č. g. M. S. vik. v L. Poslano prijeli ter je vse prav razum Vaše zadnje opazke, ki nam ni nič všeč.

Č. g. A. T. župn. na R. Vse prijeli; 2.50 zaračunili za tek leto.

Č. g. L. E. kn. ik. vrad. v C. Več storili, kakor želite. Za tek leto Vam na dobro vpisali 7.50; tedaj za 1/2 l.

Č. g. M. R. župn. Ž. — Da. Od poslanega vpisali za vsako leto polovico.

G. A. C. vpok. učit. v P. Zgodi se Vam po vaših željah:

Č. g. S. Ž. župn. pri sv. K. Pospremenjenih okoličinah ne stane list v Ameriko nič več kakor za Vas.

Č. g. M. A. kapl. v Šm. Za tek leto je 50 kr preveč.

Mnogo čč. gg. naročnikom. Pri nas ni nič zamere, ker nam, če tudi malo pozneje, vselej prvo pride; tedaj na vaši strani mnogo nepotrebnih skrbi. Ostanite le nam zvesti, ker tudi Sl. se enako godi. Menda obojim veljá zlasti v dandanašnjih časih: In mundo pressuram habebitis; sed confidite... — In patientis vestra....

Za mnogo spominov in preserčnih želja lepo zahvala in enako prisrčnih vošil za novo leto!

Eksekutivne dražbe.

5. januarija: 3. Klančar s Vrha, 3. Centa iz Rupe, oba v Lašičah.

Loterijske številke 29. decembra.

V Trstu: 66, 2, 72, 77, 30.

V Lincu: 76, 86, 21, 31, 9.

Telegrafične denarne cene 2. januarja.

Papirna renta 62.80 — Sreberna renta 65.85 — Zlata renta 73.95. — 1860letno državno posojilo 111.60 Bankine akcije 786 — Kredite akcije 202.50 — London 120.— — Srebro 104.50. — Cea. kr. cekini 5 68. — 20 frankov 9.61.

Fisharmonium

s pedalom, zapuščina ranjkega Deva, ki je nekaj veljal 500 gold. in je bil napravljen za ranjkega g. Gr. Riharja, ter v mali cerkvi namesto orgelj zadostuje, je prav po vgodni ceni na prodaj

(3) **Ljubljani,**

na Starem trgu hišna št. 13.